

Preek zondag 21 juni 2020

Martinikerk te Franeker

ds. Margarithe Veen

Eerste Lezing Psalm 85
Tweede Lezing Matteüs 10: 2-14

“Recht en vrede begroeten elkaar met een kus.” Psalm 85:11

Lieve mensen,

Graag deel ik het volgende verhaal dat deze weken steeds bij mij aanklopte. Een verhaal van een man op leeftijd die in de jaren '60 in de Verenigde Staten woonde. Het waren de jaren van de burgerrechtenbeweging onder leiding van dr. M.L.King en deze man was toen student theologie in het noorden van de Verenigde Staten. De protesten vonden vooral plaats in het Zuiden.

Voor MLKing was de tijd daar om op te komen voor de rechten van alle mensen, ook voor de zwarte bevolking en niet langer aan te zien hoeveel mensenlevens werden verwoest door het geweld dat racisme heet. M.L.King besloot met zijn team een protestmars te organiseren, geweldloos, lopend, van de stad Selma naar de stad Alabama. Het werden er drie. De eerste keer dat de beweging van MLKing zich had verzameld en in Selma over de brug liep, konden ze niet verder omdat gewapende politie te paard hen opwachtte. En daar bleef het niet bij. De mensen werden uit elkaar gedreven en geslagen en dan druk ik mij zachtjes uit op deze zondagochtend. De beweging besluit een 2^e mars te houden. Bij die 2^e mars zijn meerdere mensen met verschillende achtergronden aanwezig om zich te verzetten tegen het racistisch geweld. Het ziet er opnieuw te dreigend uit aan het einde van de brug en MLKing besluit terug te gaan. Helaas overleven ook dan niet alle mensen deze geweldloze mars, wanneer er onrust uitbreekt in de stad. Wanneer de theologie student uit het noorden van de Verenigde Staten dit op de radio hoort en ook gemeld wordt dat o.a. een blanke predikant daarbij ook om het leven is gekomen, weet hij één ding; wordt zijn ziel zo geraakt, dat hij niet aan de zijlijn kan blijven staan en afreist naar het zuiden om in de plaats van deze omgekomen predikant de pelgrimage van gerechtigheid en vrede voort te zetten. Zo maakt hij het mee hoe die 3e en laatste mars wel eindigde in Alabama – en de aankondiging dat geen onderscheid meer mocht zijn op grond van huidskleur. Deze student, inmiddels op leeftijd en woonachtig in Nederland, was het die mij raakte met die ene zin: “wat kon ik anders dan opstaan, om in plaats van deze predikant zijn pelgrimage om gerechtigheid voort te zetten? Een mars die ging om het leven en de levensgeest van God.”

Misschien herkennen wij dat bij onszelf. Van die momenten waarbij we opstaan, omdat er iets is dat diep in onze ziel wordt geraakt – er ineens volop geklopt wordt op onze ziel dat dat geheimenis van leven in zich draagt; een leven gedragen door de levensadem van God – die zijn Geest niet loslaat – waar wij zijn geest misschien niet altijd weten te ontdekken – Dat geheimenis waar wij niet naar hoeven te zoeken in ons leven, maar dat gegeven is door de Eeuwige bij wie wij ons altijd gevonden mogen weten. De één net zoals de ander en daarmee verbonden met elkaar.

Misschien herkennen wij die momenten die onze ziel raken! Alsof er ineens volop op onze ziel geklopt wordt. Wij niet zomaar geraakt worden, maar geraakt in de verbondenheid met de ander door de levensgeest die ons allen het leven gunt en waar dat geloofsvertrouwen in het geding komt. Die momenten waarbij ik moet denken aan die ene foto van dat jongetje in een blauwe broek en rood shirt op het strand van Bodrum; Aylan Kurhani. Of met die beelden uit Minneapolis van de laatste momenten van George Floyd.

En wij in onze ziel of in ons bestaan ook geraakt worden door die levensgeest die gedeeld wil zijn met een ander - en geraakt wordt wanneer die verbondenheid in het geding komt. Daarmee wijzelf – uzelf – jijzelf – en we aangeraakt worden die zijn adem, geest van god, die onze ogen opent voor wie nu naast ons staan.

Zetten vandaag zo ook niet 1000-en mensen hun voetstappen door de straten van deze tijd en deze wereld om een pelgrimage van gerechtigheid - waarin de ziel spreekt en bidt om recht, om vrede; in Minneapolis, in Washington, in Parijs, in Amsterdam, in Leeuwarden en in onze gebeden.

Nee, misschien niet allemaal met die tekst uit Psalm 85 in hoofd of hart, waar recht en vrede elkaar begroeten met een kus, maar zij die deze psalm kennen, zien de woorden ervan misschien oplichten als een gebed. Want er zal geen vrede zijn zonder recht; er zal geen verbondenheid zijn met het leven dat je is gegeven wanneer onrecht aanwezig blijft. Het verbond van God mens en schepping tekort gedaan wordt.

En waar men geraakt werd door dát verbond dat wel tot leven kwam, vloeiden de woorden van Psalm 85. Een psalm, een lied die, zo vertelt men, de zielenroerselen van de mensen vertaalde Na een tijd van spanning, van een niet weten, van onzekerheid. En met de bevrijding ervan hun ervaring willen delen; over de nabijheid Gods die zijn mensen niet loslaat. Op die weg ervaren dat waarheid niet kan zonder trouw en recht en vrede elkaar begroeten met een kus.

Een kus die niet eens zal komen, maar die zich herhaalt waar recht voorafgaat aan vrede.

Een lied voor een nieuwe fase van de mensen van die tijd die dat niet vanaf de zijlijn aanhoorden en er als toeschouwers naar keken of luisterden, maar deelnemers waren op die weg. Als de ziel en de bron van hun bestaan.

Nu de zielenroerselen van onze samenleving volop in beweging is, juist doordat de samenleving stilviel, ligt ook bij ons de vraag: wat is ons lied wanneer wij steeds meer weer ruimte krijgen, maar het voorlopig niet zal zijn zoals het was. Waar ligt ons vertrouwen wanneer het anders verder gaat? Ik denk daarbij ook aan wat hoogleraar wijsbegeerte Gabriël van den Brink. Hij sprak zaterdag 20 juni jl. in een interview in het NRC over de versnellende werking van deze coronacrisis die zien laat hoe onze samenleving in elkaar zit. Van den Brink spreekt over onderstromen die in deze tijd zichtbaar worden; onderstromen die meer op spiritueel vlak liggen waarvoor de politiek nog geen taal heeft. Het is z.i. de rust, de rem op het consumeren, het feit dat er eindelijk schone lucht is waardoor mensen zich gaan afvragen hoe wij ons verhouden tot de natuur, maar ook tot leven en dood.

Een uitdaging ook voor de spiritualiteit en de kerken mijns inziens om ook opnieuw na te denken over de betekenis van religie in een tijd waarin, ook met de woorden van Van den Brink, waar meer oog komt voor wat er onderaan aan de basis gebeurt vanuit de verbondenheid van mensen met

elkaar. Hebben we dat niet volop gezien de afgelopen weken? Hoe mensen aan de basis vanuit hun betrokkenheid op de (onbekende) ander er wilden zijn voor hem of haar. Hoe ook de zorg van alles uit de kast haalde om er wel als zorggemeenschap te zijn voor de meest kwetsbaren? En wat te denken van alle initiatieven om er wel te zijn voor de ander ook al kon je elkaar niet vasthouden en/of bezoeken? Zielenroerselen die ons allemaal hebben geraakt. Is het niet deze tijd die laat zien welke waarde er opnieuw ligt in die gemeenschapszin? Ook in die creativiteit die mensen opnieuw voor elkaar hebben laten zien en de pijn en de machteloosheid helder wordt waar mensen elkaar niet meer kunnen omhelzen met een kus?

Dat raakt mij vandaag misschien wel het meest. Ook in de lezingen die wij hebben gelezen. De één kan niet zonder de ander. Waarheid kan niet zonder trouw, vrede kan niet zonder recht, de ervaring van Gods aanwezigheid in naastenliefde en hulp voor zij die gebroken zijn, kan niet zonder ons, kan niet zonder de waarde voor Gods levensgeest voor iedereen. In de Bijbelse verhalen is de mens nooit een toeschouwer, altijd deelnemer.

Misschien realiseerde ik mij dat net op tijd toen ik Matteus 10 las. Hoe eenvoudig is het om als toeschouwer naar de uitzending van de leerlingen van Jezus te kijken. En misschien ook wel: hoe eenvoudig om dit te ervaren als boven mijn pet of niet voor mij. Wanneer wij lezen dat de leerlingen uitgezonden werden om de zieken te genezen, mensen rein te maken die aan huidvraat lijden en demonen uit te drijven. Hoe?! Maar zijn zij dan niet daar, bij hen, waar in die tijd niemand was? Christus is daar als Gods aanwezigheid waar mensen zich kwetsbaar alleen voelen. En daar aanklopt om vrede te brengen.

Lieve mensen, wordt er zo ook niet vandaag bij ons aangeklopt wanneer we in onze kamer zitten alleen of met elkaar? Wanneer we uitzien naar elkaar maar op afstand met elkaar zijn verbonden ook in deze viering en de vraag klinkt: Mag ik bij u zijn om vrede? Ook wanneer je vol zorg bent en verdriet; ook wanneer je lichaam en gezondheid kwetsbaar wordt door de onrust die er in je leeft; ook wanneer je vol vreugde je blijdschap deelt over nieuw leven; ook wanneer je uitziet naar gerechtigheid in jouw bestaan; ook wanneer je uitziet naar innerlijke vrede.

AMEN